

מפתח תשובות נכונות

10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	שאלה
(3)	(4)	(1)	(2)	(2)	(3)	(3)	(3)	(2)	(1)	תשובה

20	19	18	17	16	15	14	13	12	11	שאלה
(1)	(4)	(4)	(2)	(1)	(4)	(1)	(1)	(1)	(1)	תשובה

23	22	21	שאלה
(4)	(1)	(4)	תשובה

הסברים

אנלוגיות (שאלות 1-6)

1. השאלה: **בן אדם** : **בן בליעל** - **בן בליעל** = **נבל** ; **נוכל**

היחס : **בן בליעל** הוא **בן אדם** לא טוב.
ב' הוא **א'** לא טוב.

תשובה (1): חלום : סיוט. האם **סיוט** הוא **חלום** לא טוב? כן.

תשובה (2): תחרות : הפסד. האם **הפסד** הוא **תחרות** לא טובה? לא. **הפסד** היא התוצאה ההפוכה מזו שהתוצאה המקווה בסיומה של **התחרות**, אולם לא ניתן להגדיר את המילה **הפסד** כ"**תחרות** לא טובה".

תשובה (3): משתה : ארוחה. האם **ארוחה** היא **משתה** לא טובה? לא. **משתה** היא ארוחה חגיגית, אבל **ארוחה** אינה מוגדרת כ"**משתה** לא טובה".

תשובה (4): עונש : קנס. האם **קנס** הוא **עונש** לא טוב? לא. **קנס** הוא סוג של **עונש**.

תשובה (1).

2. השאלה: **פר** : **לנגוח** -

היחס : **לנגוח** היא פעולה שבאמצעותה **הפר** פוגע (באחר).
ב' היא הפעולה שבאמצעותה פוגע **ב'**.

תשובה (1): דבורה : לרדות. האם **לרדות** היא פעולה שאמצעותה **הדבורה** פוגעת? לא. פעולת **הרדייה** היא פעולה שלא נעשית על ידי **הדבורה** אלא על ידי הכוורן ומשמעותה היא: הוצאת הדבש מן הכוורת.

תשובה (2): צרעה : לעקוץ. האם **לעקוץ** היא פעולה שבאמצעותה **הצרעה** פוגעת (במישהו אחר)? כן.

תשובה (3): חמור : לנעור. האם **לנעור** היא פעולה שבאמצעותה **החמור** פוגע? לא. **לנעור** היא הדרך שבה משמיע **החמור** קול.

תשובה (4): סוס : לדהור. האם משהו **לדהור** היא פעולה שבאמצעותה **סוס** פוגע? לא. **לדהור** היא פעולת הריצה שבאמצעותה **סוס** מתקדם.

תשובה (2).

ספטמבר 2015 - הסברים לפרק הראשון בחשיבה מילולית

3. השאלה: סגלגל : ביצה -

היחס: משהו סגלגל הוא משהו בעל צורת ביצה
א' הוא בעל צורה של ב'.

- תשובה (1): מכונף : כנף. האם משהו מכונף הוא בעל צורת כנף? לא. מכונף הוא בעל כנף.
תשובה (2): הררי : הר. האם משהו הררי הוא משהו בעל צורת הר? לא. הררי הוא אזור שבו יש מספר רב של הרים.
תשובה (3): קעור : קערה. האם משהו קעור הוא משהו בעל צורת קערה? כן.
תשובה (4): משופע : שיפוע. האם משהו משופע הוא משהו בעל צורת שיפוע? לא. משופע הוא מה שיש לו שיפוע כלשהו.
תשובה (3).

4. השאלה: לנמק : השתכנע -

היחס: לנמק היא פעולה שמיועדת לגרום למישהו אחר להשתכנע.
א' היא פעולה שמיועדת לגרום למישהו אחר לב'.

- תשובה (1): לנסות : הצליח. האם לנסות היא פעולה שמיועדת לגרום למישהו אחר להצליח? לא. מי שמנסה מקווה להצליח בעצמו, ולא לגרום לאחר להצליח.
תשובה (2): לשנן : שכח. האם לשנן היא פעולה שמיועדת לגרום למישהו אחר לשכוח? לא. לשנן היא פעולה שמיועדת למנוע ממי שמשנן לשכוח.
תשובה (3): לזרז : מיהר. האם לזרז היא פעולה שמיועדת לגרום למישהו אחר למהר? כן.
תשובה (4): לחשוק : תאוה. האם לחשוק היא פעולה שמיועדת לגרום למישהו אחר להתאוות? לא. מי שחושק הוא מי שמתאוה (=רוצה) בעצמו.
תשובה (3).

5. השאלה: מחירון : מחיר -

היחס: מחירון הוא רשימה של מחירים.
א' הוא רשימה של ב'ים.

- תשובה (1): שעון : שעה. האם שעון הוא רשימה של שעות? לא. שעון הוא מכשיר שבאמצעותו ניתן לדעת את השעה.
תשובה (2): תפריט : ארוחה. האם תפריט היא רשימה של ארוחות? לא. בתפריט ניתן למצוא את רשימת המנות שמהן אנו מרכיבים את הארוחה.
תשובה (3): מילון : פירוש. האם מילון הוא רשימה של פירושים? כן.
תשובה (4): מחשבון : סכום. האם מחשבון הוא רשימה של סכומים? לא. מחשבון הוא מכשיר שבאמצעותו ניתן לחשב את הסכום.
תשובה (3).

6. השאלה: **אט** : **אטיות** - (אט = לאט, באטיות, בקצב אטי)

היחס : **אט** זה באופן **אטי**.

א' זה באופן **ב'**.

תשובה (1) : חלושות : עוצמה. האם **חלושות** זה באופן **עוצמתי**? לא.

תשובה (2) : ישירות : ישירות. האם **ישירות** זה באופן **ישיר**? כן.

תשובה (3) : גא : גאוה. האם **גא** זה באופן **גאה**? לא. **גא** הוא מי שחש **גאה**.

תשובה (4) : קור : קרירות. האם **קור** זה באופן **קריר**? לא.

תשובה (2).

הבנה והסקה (שאלות 7-17)

7. **השאלה** : יהודה מעדיף טיולים ב_____ על טיולים ב_____, חוץ מבתקופות החמות שבשנה, שבהן _____ לטייל ב_____.

פיתרון : נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט :

תשובה (1) : יהודה מעדיף טיולים **ביער** על טיולים **במדבר**, חוץ מבתקופות החמות שבשנה, שבהן **הוא נמנע** מלטייל **במדבר**.

בחלקו הראשון של המשפט נאמר כי יהודה מעדיף בדרך כלל טיולים ביער על פני טיולים במדבר. בהמשך המשפט מסייגים מכלל זה את התקופות החמות של השנה, שבהן יהודה נמנע מלטייל במדבר. קיבלנו משפט אשר לפיו באופן כללי היער הוא אזור המועדף על המדבר בעיני יהודה, חוץ מבתקופות החמות שבהן הוא נמנע לטייל במדבר. מילת היחס "חוץ מ-" יוצרת משפט שאינו הגיוני, שהרי גם ביתר התקופות יהודה מעדיף אזור אחר על פני המדבר – את אזור היער, ולכן ניתן לפסול תשובה זו.

תשובה (2) : יהודה מעדיף טיולים **במדבר** על טיולים **ביער**, חוץ מבתקופות החמות שבשנה, שבהן **מסוכן** לטייל **במדבר**.

בחלקו הראשון של המשפט נאמר כי יהודה מעדיף בדרך כלל טיולים במדבר על פני טיולים ביער. בהמשך המשפט מסייגים מכלל זה את התקופות החמות של השנה, שבהן יהודה נמנע מלטייל במדבר. קיבלנו משפט אשר לפיו ברוב השנה המדבר הוא האזור המועדף על יהודה, למעט בתקופות החמות, שבהן מסוכן לטייל במדבר. מכיוון שהמשפט הגיוני הרי שזו התשובה הנכונה.

תשובה (2).

8. **השאלה:** יתרונו של הירחון למנהל טמון ביכולתו להציג בהרחבה נושאים כלכליים שעל פי רוב אינם מוכרים למנהלים. משום כך _____ שעורכיו בחרו _____ מערכת המס במדינה, נושא _____ לרוב המנהלים, וודאי _____ להם להשקיע מזמנם היקר בקריאה על אודותיו.

פיתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט:

תשובה (1): יתרונו של הירחון למנהל טמון ביכולתו להציג בהרחבה נושאים כלכליים שעל פי רוב אינם מוכרים למנהלים. משום כך **תמוה** שעורכיו בחרו **להרחיב את היריעה דווקא בנושא** מערכת המס במדינה, נושא **המוכר מכל היבטיו** לרוב המנהלים, וודאי **שלא כדאי** להם להשקיע מזמנם היקר בקריאה על אודותיו.

בחלקו הראשון של המשפט נאמר כי יתרון הירחון הוא בהצגת נושאים כלכליים שאינם מוכרים למנהלים. בין שני חלקי המשפט ישנה התאמה (משום כך), ובחלקו השני של המשפט מובעת תמיהה על הבחירה של עורכי הירחון להרחיב בנושא מערכת המס שהוא נושא המוכר היטב למנהלים ולכן לא כדאי להם להשקיע זמן בקריאה אודותיו.

מכיוון שיש קשר הגיוני בין שני חלקי המשפט, הרי שזו התשובה הנכונה.

תשובה (1).

9. **השאלה:** מאיר החשוד העיקרי בפרשה, טוען שביום רביעי בשעה _____ בערב היה בביתו וצפה בטלוויזיה, _____ ייתכן שאמת בפיו: בתיעוד שיחות הטלפון שלו מאותו היום מופיעה שיחה שיצאה ממשרדו של מאיר בשעה _____, והיות שהנסיעה ממקום עבודתו לביתו אורכת חצי שעה לכל _____, הרי שככל הנראה הגיע לביתו _____.

פיתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט:

תשובה (1): מאיר החשוד העיקרי בפרשה, טוען שביום רביעי בשעה **שש** בערב היה בביתו וצפה בטלוויזיה, **אולם לא** ייתכן שאמת בפיו: בתיעוד שיחות הטלפון שלו מאותו היום מופיעה שיחה שיצאה ממשרדו של מאיר בשעה **חמש**, והיות שהנסיעה ממקום עבודתו לביתו אורכת חצי שעה לכל **היותר**, הרי שככל הנראה הגיע לביתו **בחמש וחצי לכל המאוחר**.

בחלקו הראשון של המשפט נאמר כי מאיר טוען שהיה ב-6 בערב בביתו וכי הדבר לא יתכן. המשך המשפט מסביר את הקביעה כי טענתו של מאיר לא תיתכן על ידי ציון שתי עובדות: מאיר ערך שיחת טלפון בשעה 5 ממשרדו וזמן הנסיעה ממשרדו של מאיר לביתו הוא מקסימום חצי שעה, ולכן לכל המאוחר הגיע ב-5 וחצי לביתו.

אם זמן הנסיעה הוא חצי שעה לכל היותר, ומאיר יצא ממשרדו בשעה 5 ממשרדו, הרי ש**בהחלט ייתכן** שמאיר היה בביתו בשעה 6 בערב, ומכאן שהקביעה כי לא יתכן שאמת בפיו, היא קביעה שגויה, ולפיכך התשובה נפסלת.

תשובה (2): מאיר החשוד העיקרי בפרשה, טוען שביום רביעי בשעה **שבע** בערב היה בביתו וצפה בטלוויזיה, **ובהחלט** ייתכן שאמת בפיו: בתיעוד שיחות הטלפון שלו מאותו היום מופיעה שיחה שיצאה ממשרדו של מאיר בשעה **שש וחצי**, והיות שהנסיעה ממקום עבודתו לביתו אורכת חצי שעה לכל **היותר**, הרי שככל הנראה הגיע לביתו **בשבע לכל המוקדם**.

בחלקו הראשון של המשפט נאמר כי מאיר טוען שהיה ב-7 בערב בביתו וכי הדבר ייתכן. המשך המשפט מסביר את הקביעה כי טענתו של מאיר תיתכן על ידי ציון שתי עובדות: מאיר ערך שיחת טלפון בשעה 6 וחצי ממשרדו וזמן הנסיעה המקסימלי ממשרדו של מאיר לביתו הוא חצי שעה, ולכן הגיע ב-7 לכל המוקדם לביתו.

הסיבה שפסילת התשובה היא כי מכיוון שזמן הנסיעה מהמשרד לבית הוא חצי שעה לכל היותר, ונתון כי מאיר יצא ב-6 וחצי ממשרדו הרי שמאיר הגיע לביתו ב-7 לא **לכל המוקדם** כפי שנאמר, אלא **לכל המאוחר**.

ספטמבר 2015 - הסברים לפרק הראשון בחשיבה מילולית

תשובה (3): מאיר החשוד העיקרי בפרשה, טוען שביום רביעי בשעה **שמונה** בערב היה בביתו וצפה בטלוויזיה, ובהחלט ייתכן שאמת בפיו: בתיעוד שיחות הטלפון שלו מאותו היום מופיעה שיחה שיצאה ממשרדו של מאיר בשעה **רבע לשמונה**, והיות שהנסיעה ממקום עבודתו לביתו אורכת חצי שעה לכל הפחות, הרי שככל הנראה הגיע לביתו בשמונה ורבע לכל המאוחר.

בחלקו הראשון של המשפט נאמר כי מאיר טוען שהיה ב-8 בערב בביתו ובהחלט הדבר ייתכן. המשך המשפט מסביר את הקביעה כי טענתו של מאיר תיתכן על ידי ציון שתי עובדות: העובדה שמאיר ערך שיחת טלפון בשעה רבע לשמונה ממשרדו וכי זמן הנסיעה ממשרדו של מאיר לביתו הוא לכל הפחות חצי שעה, ולכן הגיע ב-8 וברבע לכל המאוחר לביתו. ראשית, אם זמן הנסיעה מהמשרד לבית הוא חצי שעה לכל הפחות, ומאיר יצא ברבע ל-8 ממשרדו, הרי שלא יתכן כי מאיר שהה ב-8 בערב בביתו. שנית, אם זמן הנסיעה הוא לכל הפחות חצי שעה, הרי שמאיר הגיע ב-8 ורבע לכל המוקדם, ולא ב-8 ורבע לכל המאוחר. מכל אחת משתי סיבות אלו נפרד, התשובה אינה נכונה.

תשובה (4): מאיר החשוד העיקרי בפרשה, טוען שביום רביעי בשעה **תשע** בערב היה בביתו וצפה בטלוויזיה, **אולם לא** ייתכן שאמת בפיו: בתיעוד שיחות הטלפון שלו מאותו היום מופיעה שיחה שיצאה ממשרדו של מאיר בשעה **רבע לתשע**, והיות שהנסיעה ממקום עבודתו לביתו אורכת חצי שעה לכל הפחות, הרי שככל הנראה הגיע לביתו **בתשע ורבע לכל המוקדם**.

בחלקו הראשון של המשפט נאמר כי מאיר טוען שהיה ב-9 בערב בביתו וכי הדבר לא ייתכן. המשך המשפט מסביר את הקביעה מדוע טענתו של מאיר לא תיתכן על ידי ציון שתי עובדות: מאיר ערך שיחת טלפון בשעה רבע לתשע ממשרדו וזמן הנסיעה ממשרדו של מאיר לביתו הוא לכל הפחות חצי שעה, ולכן הגיע ב-9 ורבע לכל המוקדם לביתו. אם זמן הנסיעה מהמשרד לבית הוא חצי שעה לכל הפחות, ומאיר יצא ברבע לתשע ממשרדו הרי שמאיר אכן הגיע לביתו ב-9 ורבע לכל המוקדם, כפי שנאמר בתשובה, ומכאן שאכן לא יתכן שבשעה 9 צפה מאיר בטלוויזיה בביתו. זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

10. השאלה: אף שניטשה מעניק למושג "הרצון לעוצמה" מקום מרכזי בהגותו, הוא אינו מגדיר מהי בדיוק אותה עוצמה שאליה שואף הרצון. אמנם תפישת העוצמה כיכולת השליטה בזולת ובסביבה מתאימה ברבות מן הפעמים שבהן ניטשה משתמש במילה זו, אך לא בכולן.

איזו מן הטענות הבאות נטענת בפסקה בנוגע להגותו של ניטשה?

פיתרון: נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): המושג "הרצון לעוצמה" אינו מרכזי בהגותו של ניטשה, וראיה לכך היא שהוא אינו מספק הגדרה של ממש למושג זה

תשובה לא נכונה. כבר בתחילת הפסקה נכתב "אף שניטשה מעניק למושג "הרצון לעוצמה" מקום מרכזי בהגותו...". מכאן שאין זה נכון לטעון כי המושג "הרצון לעוצמה" אינו מרכזי בהגותו של ניטשה. התשובה נפסלת.

תשובה (2): רק במעטים מן המקרים שניטשה מדבר על עוצמה הוא מתכוון ליכולת השליטה בזולת ובסביבה תשובה לא נכונה. בפסקה נכתב " אמנם תפישת העוצמה כיכולת השליטה בזולת ובסביבה מתאימה **ברבות מן הפעמים שבהן ניטשה משתמש במילה זו**". ומכאן שאין זה נכון לטעון כי רק **במעטים** מן המקרים שניטשה מדבר על עוצמה הוא מתכוון ליכולת השליטה בזולת. התשובה נפסלת.

תשובה (3): תפיסת העוצמה כיכולת השליטה בזולת ובסביבה אינה תמיד הפרשנות המתאימה למילה "עוצמה" בהגותו של ניטשה. זו התשובה הנכונה.

על פי הפסקה "תפישת העוצמה כיכולת השליטה בזולת ובסביבה מתאימה **ברבות מן הפעמים** שבהן ניטשה משתמש במילה זו, אך לא בכולן", ומכאן שניתן לטעון כי תפיסת העוצמה כיכולת השליטה בזולת **אינה תמיד** הפרשנות המתאימה.

ספטמבר 2015 - הסברים לפרק הראשון בחשיבה מילולית

תשובה (4): "הרצון לעוצמה" היא מושג מרכזי בהגותו של ניטשה משום שמשמעותו היא יכולת השליטה בזולת ובסביבה.

תשובה לא נכונה. הפסקה אינה מסבירה מדוע "הרצון לעוצמה" היא מושג מרכזי בהגותו של ניטשה אלא רק מציינת עובדה זו. התשובה נפסלת.

תשובה (3).

---

11. השאלה: מר כהן הבחין בשכנו מר לוי זורק לפח האשפה כמה כלי בית עשויים זכוכית כחולה. הוא הסיק מכך שמר לוי אינו מחבב כלי זכוכית כחולים.

איזה מן הנתונים הבאים **אינו** מחליש את מסקנתו של מר כהן?

פיתרון: נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): מר לוי קיבל את כלי הזכוכית לפני שבוע לרגל יום הולדתו. זו התשובה הנכונה.

תשובה זו מחזקת את המסקנה, על ידי פסילת סיבות חלופיות. אם מר לוי קיבל את כלי הזכוכית לפני שבוע לרגל יום הולדתו, ועדיין הוא בוחר לזרוק אותם, הרי שלא סביר לטעון כי הסיבה היא כי הכלים שבורים או שיש בביתו מערכת כלים חלופית, ולכן ככל הנראה מר לוי אינו מחבב כלי זכוכית כחולים.

תשובה (2): כל הכלים בביתו של מר לוי עשויים זכוכית כחולה

עובדה זו מחלישה את המסקנה שמר לוי אינו מחבב כלי זכוכית כחולים. אם צבעם של כל הכלים בביתו של מר לוי כחול, הרי שסביר להניח שהוא מחבב כלים בצבע זה. התשובה נפסלת.

תשובה (3): כלי הזכוכית שמר לוי זרק היו סדוקים או שבורים

עובדה זו מחלישה את המסקנה על ידי מתן הסבר חלופי. אם כל כלי הזכוכית שמר לוי זרק היו סדוקים או שבורים, יתכן שמר לוי בחר לזרוק אותם לא משום שהוא אינו מחבב את צבעם, אלא פשוט מכיוון שהוא אינו יכול להשתמש בהם יותר.

תשובה (4): אשתו של מר לוי קנתה לאחרונה מערכת כלי בית חדשה לביתם

עובדה זו מחלישה את המסקנה על ידי מתן הסבר חלופי. אם אשתו של מר לוי רכשה מערכת כלי בית חדשה יתכן כי מר לוי בחר לזרוק אותם לא משום שהוא אינו מחבב את צבעם, אלא פשוט מכיוון שיש ברשות המשפחה מערכת כלי בית חדשים.

תשובה (1).

---

12. השאלה: בארצות הברית נקבע לאחרונה בחקיקה שאין להסתמך על בדיקות פוליגרף (גלאי שקר) אלא לשם סינון לתפקידי ביטחון רגישים. ואכן, כיום אסור לעסקים שם להשתמש בפוליגרף לבדיקת התאמה לעבודה

ואסור להם לפטר עובד ממקום עבודתו בשל סירובו להיבדק בפוליגרף. נוסף על כך, בעבר, אם בא הנאשם לידי הסכם עם התביעה על בדיקה בפוליגרף של גרסתו, התוצאות היו קבילות בבית המשפט ביותר מעשרים מדינות, ואילו כיום בדיקת פוליגרף אינה יכולה עוד לשמש כלל כראיה בבית המשפט.

איזה מהמשפטים הבאים מתמצת את הפסקה באופן המדויק ביותר?

פיתרון: תמצות הפסקה: בארה"ב לא מסתמכים יותר על פוליגרף אלא עבור סינון לתפקידי ביטחון רגישים. נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): חוץ ממקרים חריגים, אסור להסתמך עוד על בדיקות פוליגרף בארצות הברית. זו התשובה הנכונה.

לפי הפסקה, כיום, למעט סינון לתפקידי ביטחון רגישים, אסור להסתמך עוד על בדיקות פוליגרף.

תשובה (2): ביותר מעשרים מדינות בארצות הברית היה מותר עד לאחרונה לכפות על עובד בדיקת פוליגרף.

תשובה זו אינה נכונה, שכן מלבד העובדה שהיא אינה מתמצת את הפסקה שהרעיון הכללי שלה הוא שכיום, למעט מקרים חריגים, אסור להסתמך יותר על בדיקות פוליגרף בארצות הברית, נותנת מידע שהוא

ספטמבר 2015 - הסברים לפרק הראשון בחשיבה מילולית

שגוי. בפסקה נכתב כי: "בעבר, אם בא הנאשם לידי הסכם עם התביעה על בדיקה בפוליגרף של גרסתו, התוצאות היו קבילות בבית המשפט ביותר מעשרים מדינות" ולא כתוב שעד לאחרונה היה מותר לכפות בעשרים מדינות בדיקות על עובד בדיקות פוליגרף.

תשובה (3): מערכת המשפט בארצות הברית היא הראשונה שאסרה את השימוש בפוליגרף.

תשובה זו אינה נכונה. מלבד העובדה שזה אינו תמצות של הרעיון המרכזי של הפסקה, לא ידוע על סמך הפסקה כי מערכת המשפט בארצות הברית היא הראשונה שאסרה את השימוש בפוליגרף.

תשובה (4): היום כמעט לא משתמשים בפוליגרף במערכת המשפט בארצות הברית.

תשובה זו אינה נכונה. על סמך הפסקה, כיום לא משתמשים כלל בפוליגרף במערכת המשפט בארצות הברית.

תשובה (1).

---

13. השאלה: "הינשוף של מינרווה", כתב הפילוסוף פרידריך הֶגֶל על סמלה של אלת החוכמה הרומית, "מעופף רק בחשכת בין הערביים", ובכך התכוון לומר שאנו יכולים את מלוא משמעותו של אירוע היסטורי רק בדיעבד.

אם נרחיב את המשל של הגל, נוכל לומר ש"שעות היום" משולות -

פיתרון: על פי הפסקה הינשוף הוא המסמל את אלת החוכמה, אשר לפי דברי הפילוסוף הזמן שבו הוא מעופף הוא בחשכת בין הערביים. נתבקשנו להבין למה יכולות להיות משולות "שעות היום".

הסבר המשל הוא כי אנו יכולים להבין את מלוא משמעותו של אירוע היסטורי רק בדיעבד, כלומר ה'יתעופה' היא היכולת להבין את האירוע והזמן – 'חשכת בין הערביים' מתייחס לזמן שבדיעבד, כלומר אחרי התרחשותו של האירוע ההיסטורי.

שעות בין הערביים הן שעות הערב, השעות שטרם שקיעת השמש. אם שעות הערב הן השעות שלאחר התרחשותו של האירוע ההיסטורי, הרי ש"שעות היום" הן הזמן שקדם להן, כלומר הזמן שבו התרחש האירוע ההיסטורי.

תשובה (1).

---

14. השאלה: בספר "תולדות הלומברדים" נכתב: "כי אמנם היו הלומברדים חדורי רוח של אי-סובלנות יבואו אמרותיהם ויעידו: "מי שאינו לומברדי, לא יעמדו לו זכויות כלשהן".

איזו מן הטענות המוצעות מציגה באופן המדויק ביותר את הרעיון המובע במשפט שלעיל?

פיתרון: נתמצת את הרעיון המובע בפסקה:

על העובדה שהלומברדים היו חסרי סובלנות מעידות האמרה אשר לפיה מי שאינו לומברדי אין לו כל זכויות.

תשובה (1).

15.

השאלה: בכל הבקרים שאין בהם ישיבת הנהלה בחברה שיעל עובדת בה, ורק בבקרים אלו, יעל מתאמנת אימון כושר. באימון זה היא יוצאת תמיד לריצה בפארק ב-7:00, אלא אם יורד גשם כבד מאוד, או אז יעל אינה יוצאת לפארק, ותחת זאת היא רצה על מסילת הכושר לביתה.

איזו מן ההתרחשויות הבאות תיתכן?

פיתרון: נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): בבוקר יום ראשון ב-7:00 בבוקר ירד גשם קל בלבד ויעל רצה על מסילת הכושר בביתה

יעל מתאמנת אימון כושר בכל בוקר שבו אין ישיבת הנהלה. אם בבוקר יום ראשון לא הייתה ישיבת הנהלה יעל בהכרח התאמנה בבוקר. בימים שבהם היא מתאמנת היא יוצאת לריצה בפארק אלא אם יורד גשם כבד ואז היא רצה על מסילת הכושר. אם בבוקר יום ראשון ירד גשם קל בלבד, לא ייתכן שיעל לא יצאה לאימון ריצה בפארק, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (2): בבוקר יום שני הייתה ישיבת הנהלה בחברה שיעל עובדת בה, ויעל רצה באימון הכושר של 7:00 על מסילת הכושר בביתה

יעל מתאמנת אימון כושר בכל הבקרים שבהם אין ישיבת הנהלה. אם בבוקר יום שני הייתה ישיבת הנהלה לא יתכן שיעל התאמנה, ומכאן שהתשובה נפסלת.

תשובה (3): בבוקר יום שלישי לא הייתה ישיבת הנהלה בחברה שיעל עובדת בה ולא ירד גשם, וב-7:00 בבוקר לא יצאה יעל לריצה בפארק

לפי נתוני השאלה, בכל הבקרים שאין בהם ישיבת הנהלה בחברה שיעל עובדת בה, ורק בבקרים אלו, יעל מתאמנת אימון כושר. בימים שבהם היא מתאמנת היא יוצאת לריצה בפארק אלא אם יורד גשם כבד ואז היא רצה על מסילת הכושר. אם בבוקר יום שלישי לא ירד גשם יעל חייבת על פי הכללים לצאת לריצה בפארק, ומכאן שלא ייתכן שיעל לא יצאה לאימון ריצה בפארק, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (4): ביום רביעי ב-7:00 בוקר ירד גשם כבד מאוד, ויעל לא רצה על מסילת הכושר בביתה

נתון כי יעל מתאמנת אימון כושר רק בבקרים שבהם אין ישיבת הנהלה. מכיוון שלא ידוע האם ביום רביעי התקיימה ישיבה כזה או לא, הרי שישנן שתי אפשרויות. או שהתקיימה ישיבת הנהלה או שלא התקיימה ישיבת הנהלה. אם התקיימה ישיבת הנהלה, הרי שיעל בהכרח לא התאמנה. כבר בשלב זה ניתן לעצור ולקבוע כי המצב המתואר בתשובה יתכן.

תשובה (4).

16.

השאלה: באביב הזה הגיעו הציפורים הנוודות ממזרח אפריקה לאזורנו מוקדם מן הרגיל. נחום טוען כי לא סביר שהדבר מעיד כי בחורף החולף ירדו רק גשמים מעטים במזרח אפריקה, שכן ריבוי צאצאים גורם דווקא לנדידה מאוחרת.

על איזו הנחה נחום מתבסס בדבריו?

פיתרון: נחום טוען כי אם באביב הזה הגיעו הציפורים הנוודות ממזרח אפריקה לאזורנו מוקדם מן הרגיל, לא סביר שבחורף החולף ירדו מעט גשמים במזרח אפריקה, שכן מספר רב של צאצאים גורם לנדידה מאוחרת. כלומר, דבריו בהתייחס לעובדה שהציפורים הגיעו מוקדם השנה, נחום טוען כי לא נכון שירדו מעט גשמים שכן במצב זה, כאשר יורדים מעט גשמים יש מספר רב של צאצאים והם גורמים לנדידה מאוחרת.

תשובה (1).

השאלה: החוקרים קדמון ושמידע חקרו את צפיפות צמחי המלעניאל – צמח חד-שנתי הפורח באביב ומת בקיץ – בשני בתי גידול במדבר יהודה: במדרונות ובערוצים. הם מצאו שצפיפות הצמחים בערוצים גבוהה בהרבה מצפיפותם במדרונות, ושהבדלים בין שני בתי גידול אינם קבועים: עלייה בכמות המשקעים אינה משפיעה כמעט על צפיפות הצמחים בערוצים, אך מביאה לידי עלייה של ממש בצפיפותם במדרונות.

על פי מחקרם של שמידט ושמידע, אם בשנת 2020 ירדו באזור מדבר יהודה **פחות** משקעים מבשנת 2019, סביר ש-

פיתרון: על פי הפסקה עלייה בכמות המשקעים אינה משפיעה כמעט על צפיפות הצמחים בערוצים, אך מביאה לידי עלייה של ממש בצפיפותם במדרונות, ומכאן צפוי שגם ירידה בכמות המשקעים לא תשפיע על צפיפות הצמחים בערוצים אולם תביא לירידה בצפיפותם במדרונות. כעת נעבור על התשובות המוצעות.

תשובה (1): צפיפות צמחי המלעניאל בערוצים בשנת 2020 תהיה גבוהה מצפיפותם בערוצים בשנת 2019

תשובה לא נכונה. כאמור, עלייה בכמות המשקעים אינה משפיעה כמעט על צפיפות הצמחים בערוצים, ומכאן שככל הנראה גם ירידה בכמות המשקעים לא תשפיע על צפיפות הצמחים בערוצים, ובכל מקרה לא צפוי **שירידה** בכמות המשקעים בשנת 2020 לעומת 2019 תגרום **לעלייה** בצפיפות צמחי המלעניאל בערוצים לעומת צפיפותם בערוצים בשנת 2019.

תשובה (2): **ההפרש בין צפיפות צמחי המלעניאל במדרונות לצפיפותם בערוצים בשנת 2020 יהיה גבוה מבשנת 2019.** זו התשובה הנכונה.

כאמור, החוקרים מצאו שצפיפות הצמחים בערוצים גבוהה בהרבה מצפיפותם במדרונות. כמו כן נמצא כי עלייה בכמות המשקעים אינה משפיעה כמעט על צפיפות הצמחים בערוצים אך מביאה לידי עלייה של ממש בצפיפותם במדרונות, **ירידה** בכמות המשקעים לא תשפיע, ככל הנראה, אף היא על צפיפות הצמחים בערוצים, אולם תגרום **לירידה** בצפיפות הצמחים במדרונות, שעל פי הנתונים צפיפותם נמוכה יותר מאשר בערוצים, ומכאן שההפרש בצפיפות בערוצים לעומת הצפיפות במדרונות בשנת 2020 צפויה להיות גבוהה מאשר בשנת 2019.

תשובה (3): צפיפות צמחי המלעניאל בערוצים בשנת 2020 תהיה נמוכה במדרונות באותה שנה

תשובה לא נכונה. החוקרים מצאו שצפיפות הצמחים בערוצים גבוהה בהרבה מצפיפותם במדרונות. מכיוון שירידה בכמות המשקעים צפויה שלא להשפיע על צפיפות הצמחים בערוצים אולם להביא לירידה בצפיפותם במדרונות, אין סיבה שירידה של כמות משקעים פחותה בשנת 2020 לעומת 2019 תביא למצב המתואר.

תשובה (4): לא תשתנה צפיפות צמחי המלעניאל במדרונות שינוי של ממש לעומת שנת 2019 אך בערוצים היא תפחת מאוד

תשובה לא נכונה. נמצא כי עלייה בכמות המשקעים אינה משפיעה כמעט על צפיפות הצמחים בערוצים אך מביא לידי עלייה של ממש בצפיפותם במדרונות, ולכן **ירידה** בכמות המשקעים תגרום, ככל הנראה, אף היא לירידה בצפיפות הצמחים במדרונות, וכמו כן לא תביא לשינוי של ממש בצפיפות הצמחים בערוצים.

תשובה (2).

הבנת הנקרא (שאלות 18-23)

18. השאלה: איזו מן הטענות הבאות שלחן אינה משתמעת מן הפסקה הראשונה?

פיתרון: נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): אקרלוף זכה בפרס נובל

על פי תחילת הפסקה אקרלוף היה כלכלן שמצא את עצמו דוחה שוב ושוב משלוח חבילה. בהמשך הפסקה נכתב כי חוויות כאלו בוודאי מוכרות גם למי שאינם כלכלנים זוכי פרס נובל, ומכאן משתמע כי אקרלוף הוא כלכלן אשר זכה בפרס נובל, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (2): דחיית פעולות שוב ושוב היא חוויה מוכרת מאוד

לאחר שמסופר על דחיית משלוח החבילה על ידי אקרלוף נכתב כי "חוויות כאלו בוודאי מוכרות גם למי שאינם כלכלנים זוכי פרס נובל..", ומכאן משתמע שחוויה זו היא מסוג החוויות המוכרות מאוד, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (3): אקרלוף סבור שדחייות היא הרגל לא רצוי

בפסקה נכתב (שורות 3-4): "לטענת אקרלוף, הדחייות, מלבד היותה הרגל רע, היא גם...". מכאן משתמע שהדחייות היא הרגל לא רצוי, ומכאן שגם תשובה זו נפסלת.

תשובה (4): הדחייות היא תופעה מסתורית גם בעיני מי שאינם כלכלנים.

זו התשובה הנכונה. על פי הפסקה אקרלוף סבור שהדחייות היא תופעה מסתורית (שורות 2-3), אולם לא משתמע כי הדחייות היא תופעה מסתורית גם בעיני מי שאינם כלכלנים.

תשובה (4).

19. השאלה: על פי הפסקה השנייה, מדוע דחייות היא ביטוי לאופן פעולה לא-רציונלי?

פיתרון: על פי סופה של הפסקה הראשונה "דחייות מלבד היותה הרגל רע, היא גם סוג מעניין של אופן פעולה לא-רציונלי". הפסקה השנייה ממשיכה ומפרטת מדוע יש בדחייות ביטוי לאופן פעולה לא-רציונלי: "לפי תפיסה זו, דחייות היא מקרה פרטי של התופעה הרחבה הנקראת "אקרסיה" (ביוונית: חולשת הרצון) – מה שקורה כשאדם מחליט שהוא רוצה לעשות משהו, ובכל זאת אינו עושה זאת."

נעבור על התשובות המוצעות:

תשובה (1): משום שבדחייות אנו סבורים בטעות שיש דרכים טובות יותר לנצל את הזמן מביצוע הפעולה שעלינו לעשות

תשובה לא נכונה. על פי הפסקה הדחייות אינה ביטוי לאופן פעולה לא רציונלי מכיוון שאנו סבורים בטעות שיש דרכים טובות יותר לנצל את הזמן, אלא כתוצאה מכך שעל אף שאנו רוצים לעשות משהו איננו עושים אותו כתוצאה מחולשת הרצון.

תשובה (2): משום שבדחייות אנחנו מסתמכים על תשובות שגויות לשאלה מה יחמיר את מצבנו

תשובה לא נכונה. על פי הפסקה הדחייות אינה נובעת מהסתמכות על תשובות שגויות לשאלה מה יחמיר את רצוננו, אלא כתוצאה מחולשת הרצון.

תשובה (3): משום שבדחייות אנחנו נמנעים ממטלות לא נעימות

תשובה לא נכונה. אמנם בפסקה השנייה מוזכרת תכונה מפתיעה של הדחייות (שורה 11): "אף שהדחייך נמנע ממטלות לא נעימות, הדבר גורם לו סבל." אולם עובדה זו אינה ההסבר לשאלה מדוע הדחייות היא ביטוי לאופן פעולה לא-רציונלי, אלא היא רק אחת התכונות של תופעת הדחייות.

תשובה (4): משום שבדחייות אנחנו פועלים בניגוד למה שהחלטנו שראוי שנעשה

זו התשובה הנכונה. "לפי תפיסה זו, דחייות היא מקרה פרטי של התופעה הרחבה הנקראת "אקרסיה" (ביוונית: חולשת הרצון) – מה שקורה כשאדם מחליט שהוא רוצה לעשות משהו, ובכל זאת אינו עושה זאת."

תשובה (4).

20. השאלה: כיצד טענתו של רוס משיבה על הקושי שעולה מתיאורו של שלינג (פסקה שלישית)?

פיתרון: נקרא את הפסקה השלישית מתחילתה:
על פי שלינג אנו מורכבים מכמה "אני" אשר מתחרים על השליטה בנו. יש "אני" שהאינטרסים שלהם לטווח הקצר וכאלו שהאינטרסים שלהם לטווח הארוך. השאלה/קושי המוצגת בסיום תיאור זה היא: כיצד האינטרסים לטווח ארוך אשר מטבעם דחופים פחות, מצליחים לנצח?
תשובתו של רוס לקושי זה היא שכל ה"אני" נוכחים תמיד ונתונים במשא ומתן כל העת, כך שה"אני" שרוצה לצפות בטלוויזיה כעת - כלומר, הוא בעל אינטרס לטווח קצר, אינו רוצה רק לצפות בה עכשיו, אלא גם להבטיח שיהיה אפשר לצפות בה בעתיד, כלומר, יש לו גם אינטרסים לטווח ארוך.
נעבור על התשובות המוצעות:

תשובה (1): היא מראה של "אני" שמעוניין במטרות שלכאורה מכוונות רק לטווח הקצר יש גם אינטרסים לטווח הארוך

זו התשובה הנכונה. תשובתו של רוס לקושי המועלה על ידי שלינג – כיצד מצליח לעיתים לנצח ה"אני" שמטרותיו מצויות בטווח הארוך, היא כי ניתן לשאת ולתת עם ה"אני" בעל האינטרס בטווח הקצר מכיוון שיש לו אינטרסים גם בטווח הארוך.

תשובה (2): היא מראה שבתחרות בין ה"אני" השונים לא תמיד מנצח אותו "אני"

תשובה לא נכונה. אמנם הטענה כי בתחרות בין ה"אני" השונים לא תמיד מנצח אותו "אני", היא הגיונית במצב המתואר בפסקה, אולם לא זו התשובה לקושי המועלה על ידי שלינג.

תשובה (3): היא מראה שיחסי הכוחות בין ה"אני" שמטרותיו מכוונות לטווח הקצר לבין ה"אני" שמטרותיו מצויות בטווח הארוך – שונים בין אדם לאדם

תשובה לא נכונה. הפסקה אינה מתייחסת כלל להבדלים ביחסי הכוחות בין ה"אני" השונים בין אדם לאדם, ובכל מקרה זו אינה התשובה לקושי המועלה על ידי שלינג.

תשובה (4): היא מראה שגם ה"אני" שרוצה לצפות בטלוויזיה אינו אדיש לחשיבות של עבודה

תשובה לא נכונה. זוהי הדוגמה הספציפית שניתנה בפסקה לשאלה כיצד ניתן לשכנע את ה"אני" שמעוניין בטווח הקצר, אולם לא תמיד האינטרסים לטווח הקצר קשורים בהכרח בצפייה בטלוויזיה, ולכן זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (1).

21. השאלה: מהו האמצעי החיצוני (שורה 22) בסיפור על אודיסאוס?

פיתרון: הפסקה הרביעית מציע פתרון אחר על מנת "לעזור" לאני שיש להם אינטרס בטווח הארוך לנצח במשא ומתן: גיוס אמצעים חיצוניים שיעזרו ל"אני". בפסקה יש שתי דוגמאות, בראשונה מביניהן מבקש אודיסאוס ממלחיו לקשור אותו לתורן הספינה, כלומר להטיל עליו מגבלה על מנת שלא יתפתה לשירת הסירנות, כלומר לנסות למנוע מה"אני" לטווח קצר לפעול, ובדוגמה השנייה מבקשים הסטודנטים מהמרצה לקבוע 3 תאריכים קבועים להגשת העבודות לאורך הסמסטר במקום תאריך אחד בסופו של הסמסטר, כלומר בקשה שמטרתה הטלת מגבלות על מנת למנוע מה"אני" לטווח קצר לנצח.
בשתי הדוגמאות האמצעי החיצוני הוא המגבלה שגורם חיצוני מתבקש להטיל עלינו על מנת לעזור ל"אני", לטווח הארוך, כלומר האמצעי החיצוני בדוגמה של אודיסאוס הוא הקשירה לתורן הספינה.

תשובה (4).

22. השאלה: כיצד יסביר אריאלי את העובדה שרוב התלמידים שהשתתפו במחקרו בחרו באפשרות המגבילה ביותר (שורה 30)?

פיתרון: ראשית עלינו לזכור שהקטע עוסק בדחינות, ומתאר אותה כתופעה בעייתית. הפסקה עוסקת בפיתרון חליפי לכוח הרצון (שורה 21). על פי הפסקה על אף שהתלמידים יכלו רק להפסיד מהבחירה בשלושה תאריכים, רובם בחרו באפשרות זו, שהיא האפשרות המגבילה יותר, על פי שורה 31: "במקום לסמוך על עצמם, הם הסתמכו על אמצעי חיצוני שיגרום להם לעשות את מה שחשבו לראוי לעשות". מה שהסטודנטים חשבו, ככל הנראה, שראוי לעשות הוא שלא לנהוג בדחינות, כלומר לא לחכות לרגע האחרון עם כתיבת העבודות, אלא פריסת מטלת כתיבתן לאורך הסמסטר.

תשובה (1).

23. השאלה: לפי הקטע, איזו מהטענות שלהלן, הנוגעות לסיפורו של ג'ורג' אקרלוף המובא בפסקה הראשונה, אינה נכונה?

פיתרון: נעבור על התשובות המוצעות:

תשובה (1): אילו היה אקרלוף סבור שהזמן הראוי לשלוח את החבילה הוא שמונה חודשים לאחר היום שבו תכנן לשלוח אותה, לא היה נכון לומר שהתנהגותו מתאפיינת בדחינות

הטענה בתשובה זו נכונה. על פי הפסקה לכל אורך שמונת החודשים גמר אקרלוף אומר בכל יום לשלוח את החבילה למחרת, ומכיוון שלא עשה כן אלא רק לאחר שחלפו שמונה חודשים תמימים זוהי דוגמה להתנהגות דחיינית. אם, לעומת זאת, היה אקרלוף סבור שנכון לשלוח את החבילה לאחר שמונה חודשים, הרי ששליחתה התאריך זה לא היה מהווה דוגמה להתנהגות דחיינית. התשובה נפסלת.

תשובה (2): אילו היה אקרלוף מבקש מחבר לקנוס אותו בסכום כסף כלשהו על כל יום שהוא מתעכב במשלוח החבילה, הוא היה משתמש באמצעי מאותו סוג שהשתמש בו אודיסאוס

הטענה בתשובה זו נכונה. על פי הפסקה אודיסאוס השתמש באמצעי חיצוני על מנת למנוע מה"אני" לטווח קצר לפעול וביקש ממלחיו שיקשרו אותו לתורן הספינה על מנת שלא יתפתה לשירת הסירנות. אם אקרלוף היה משתמש באמצעי חיצוני דוגמת קנס שיוטל עליו על כל יום איחור במשלוח החבילה, הרי שאמצעי זה היה דומה לסוג האמצעי שבו עשה אודיסאוס שימוש. התשובה נפסלת.

תשובה (3): על פי שלינג, אפשר לומר שלאורך שמונה חודשים לא הצליח ה"אני" שרצה לשלוח את החבילה לנצח את ה"אני" שהיו להם אינטרסים אחרים

על פי התיאוריה של שלינג כולנו מורכבים מכמה "אני": "אני" שהאינטרסים שלהם לטווח קצר ו"אני" שהאינטרסים שלהם לטווח ארוך. לפי תיאוריה זו תופעת הדחינות היא מקרה שבו ה"אני" לטווח קצר מנצחים את ה"אני" לטווח ארוך. התשובה נפסלת.

תשובה (4): על פי שלינג, אפשר לומר שה"אני" שמעוניין באינטרסים המכוונים לטווח הארוך הוא שמנע מאקרלוף לשלוח את החבילה. התשובה הנכונה.

הטענה שבתשובה זו אינה נכונה, שכן על פי שלינג ה"אני" שמעוניין באינטרסים לטווח הקצר הוא שמנע מאקרלוף לשלוח את החבילה.

תשובה (4).